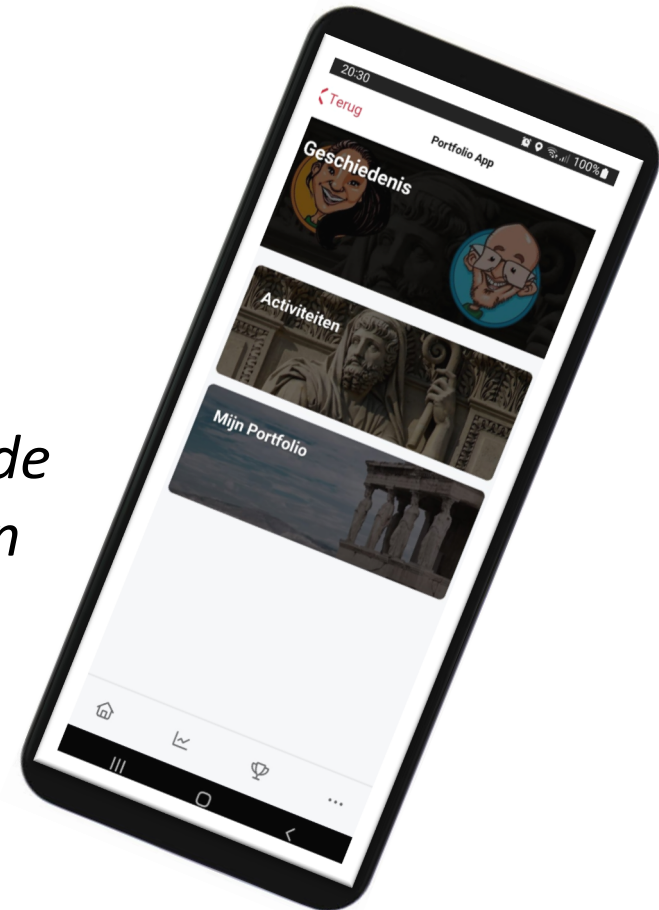

Een Portfolio App in het (geschiedenis)onderwijs

Dirkjan van den Berg (Corderius College – Amersfoort)

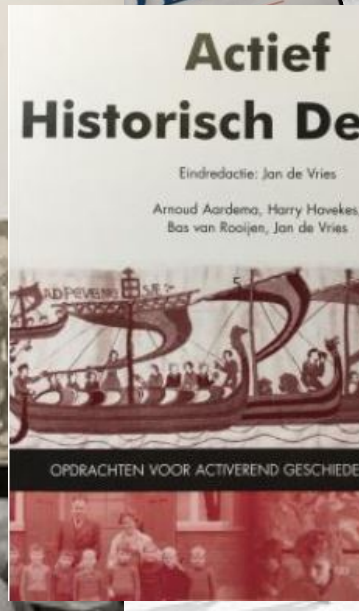
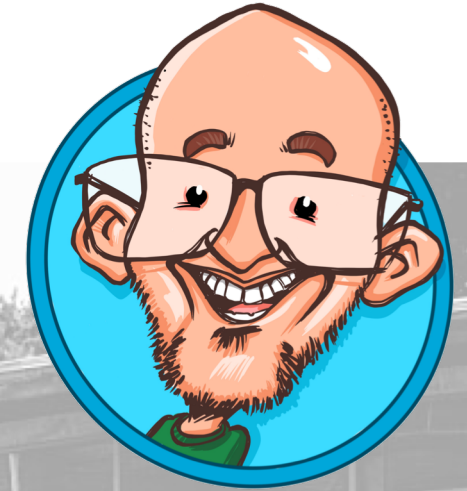
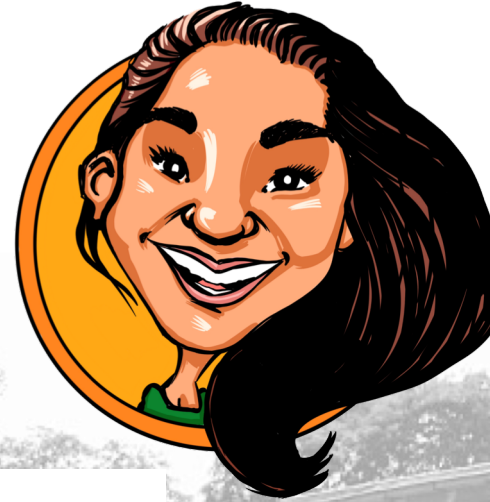

Een verkennend onderzoek naar de effecten van het gebruik van een portfolio applicatie in het geschiedenisonderwijs

Dromen van een 'historisch vaardigheden paspoort'

Heeft wat we doen het gewenste effect?

Dr. Tim Huijgen
(Vakdidacticus en onderzoeker
Universiteit Groningen)

Wat is het doel van de Portfolio App

	Waar gaat de leerling naartoe?	Waar staat de leerling nu?	De weg naar het doel
Leraar	1 Leerdoelen en succescriteria duidelijk maken, delen en begrijpen	2 Bewijs verzamelen van de leerresultaten	3 Feedback geven die het leerproces stimuleert
Klasgenoot		4 Leerlingen activeren als leerbron voor elkaar	
Leerling		5 Leerlingen stimuleren om eigenaar van hun leerproces te zijn	

*Ontwikkelingsportfolio gericht op de ontwikkeling van **denkvaardigheden** (bij het vak geschiedenis).*

1

2

3

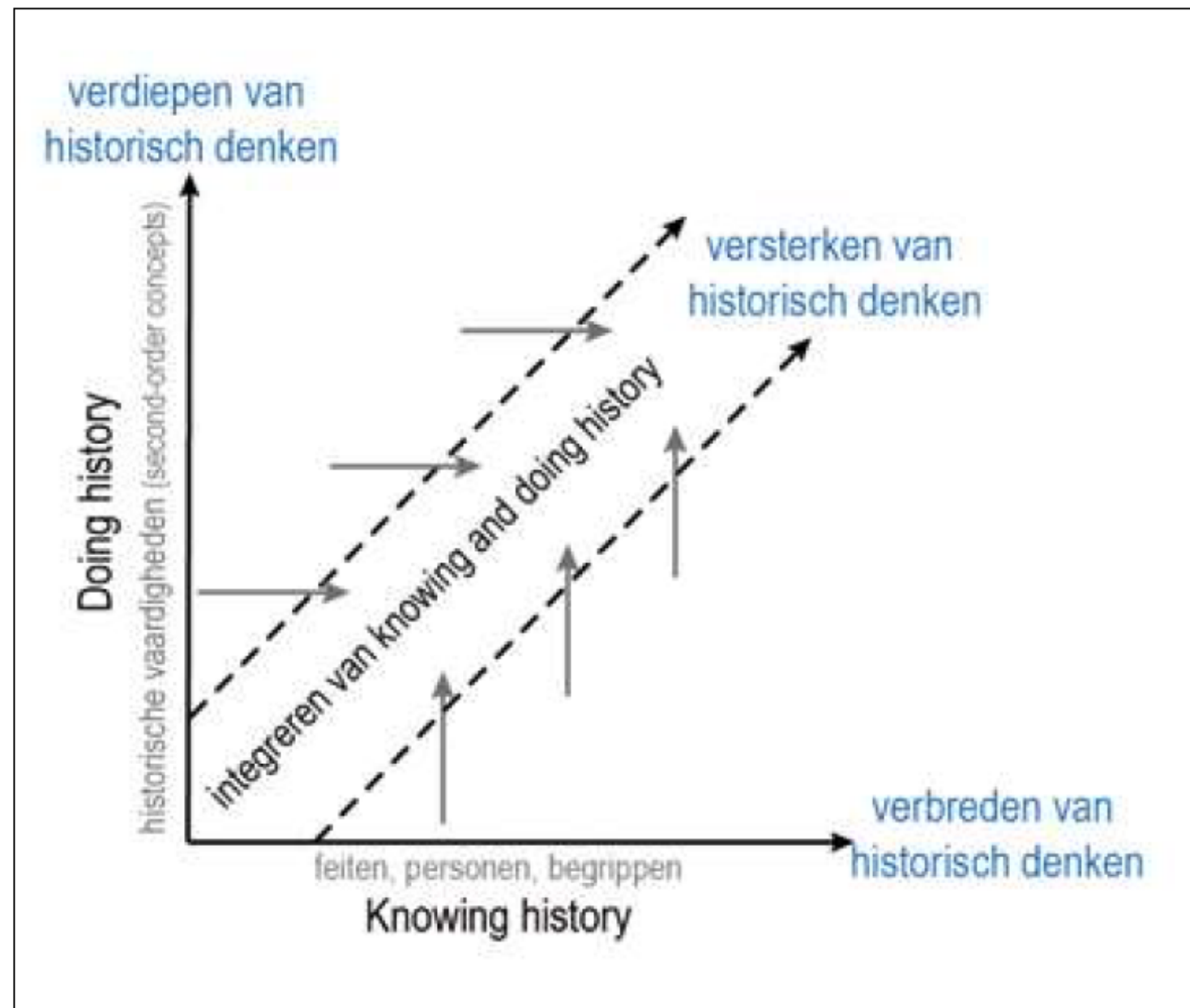

4

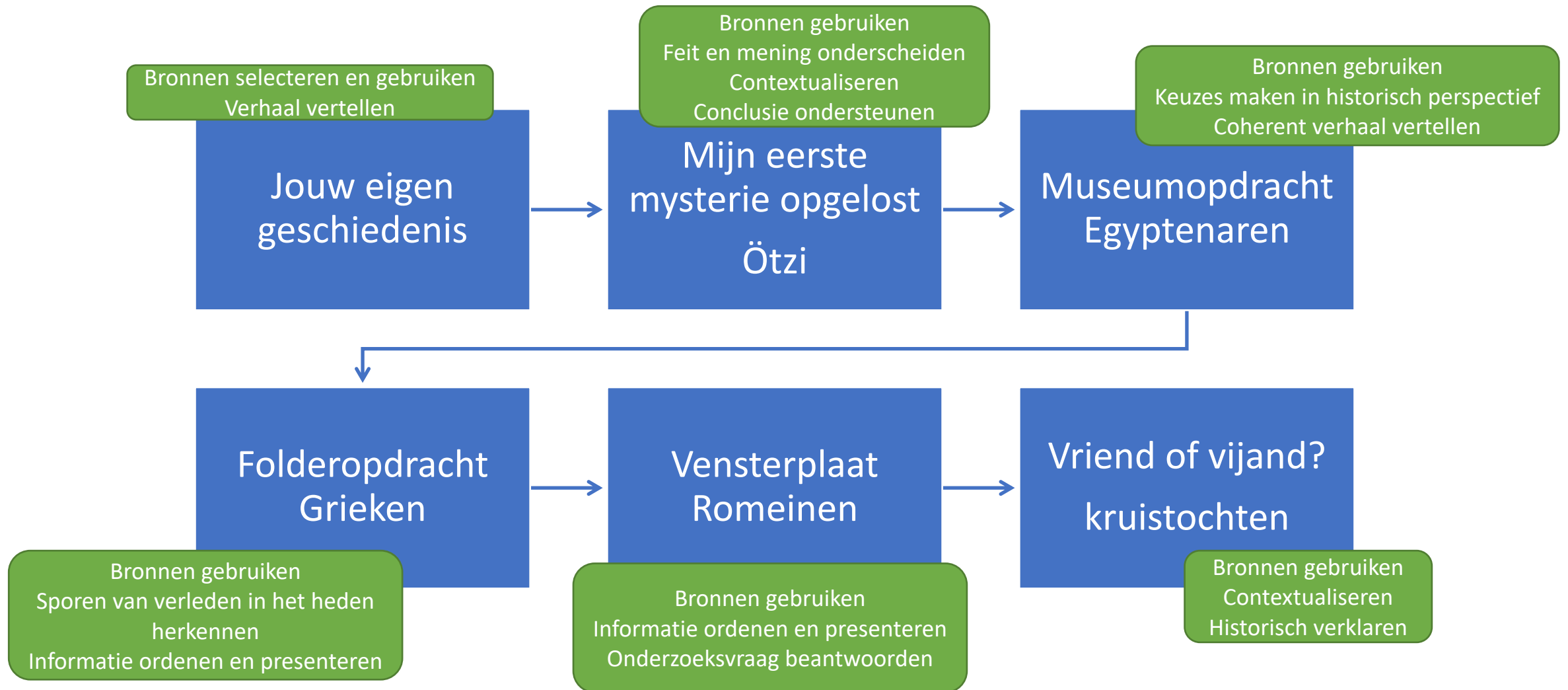
Ontwerpprincipes activiteiten Portfolio App

1. Zorg ervoor dat er **cognitieve wrijving** ontstaat.
2. Stimuleer **argumentatie en alternatieve antwoorden**.
3. Schep een **uitdagend leerklimaat**.

Bron: Havekes, Kleio (2017) serie van vier artikelen over Historisch denken in de klas.

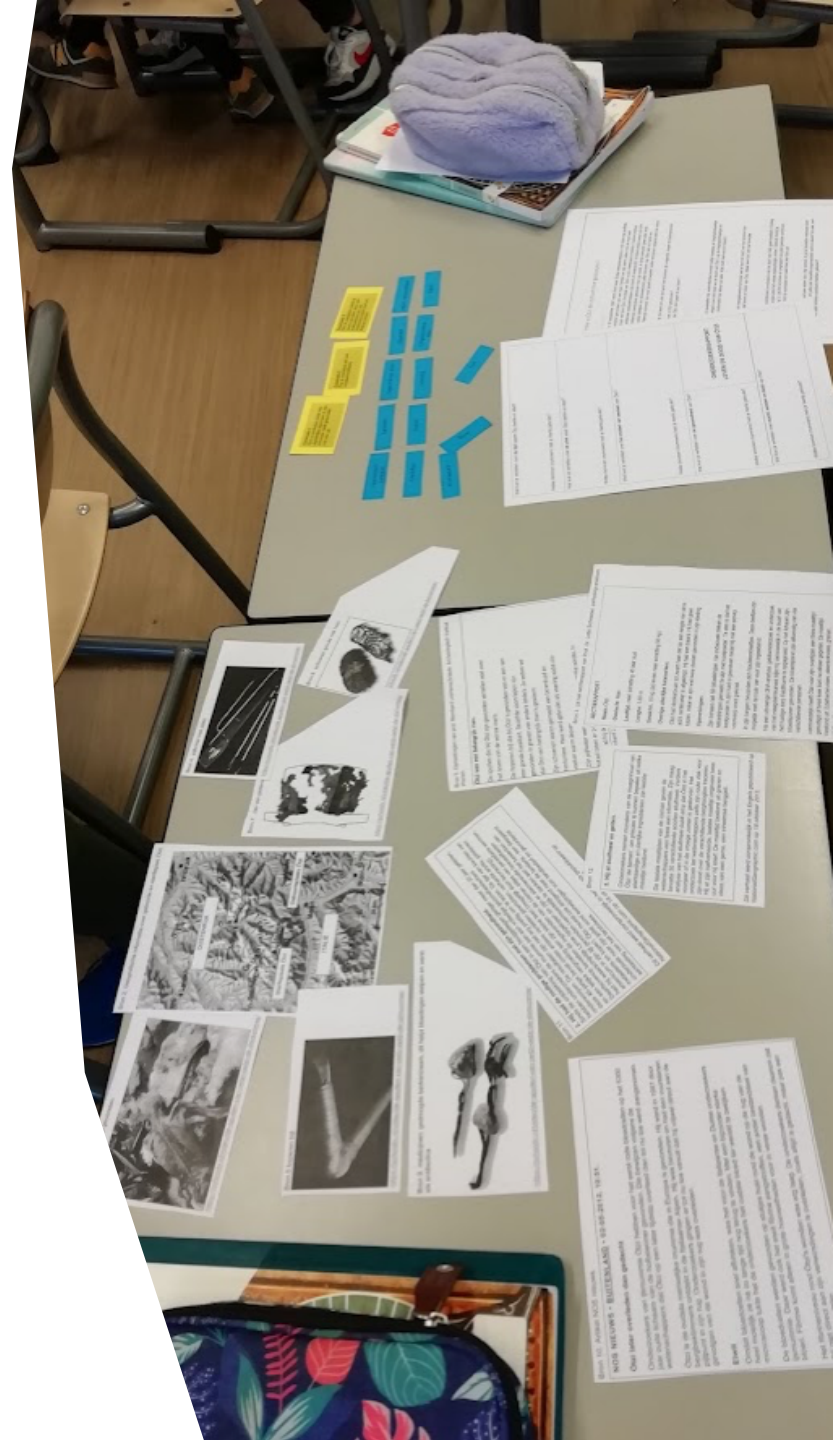
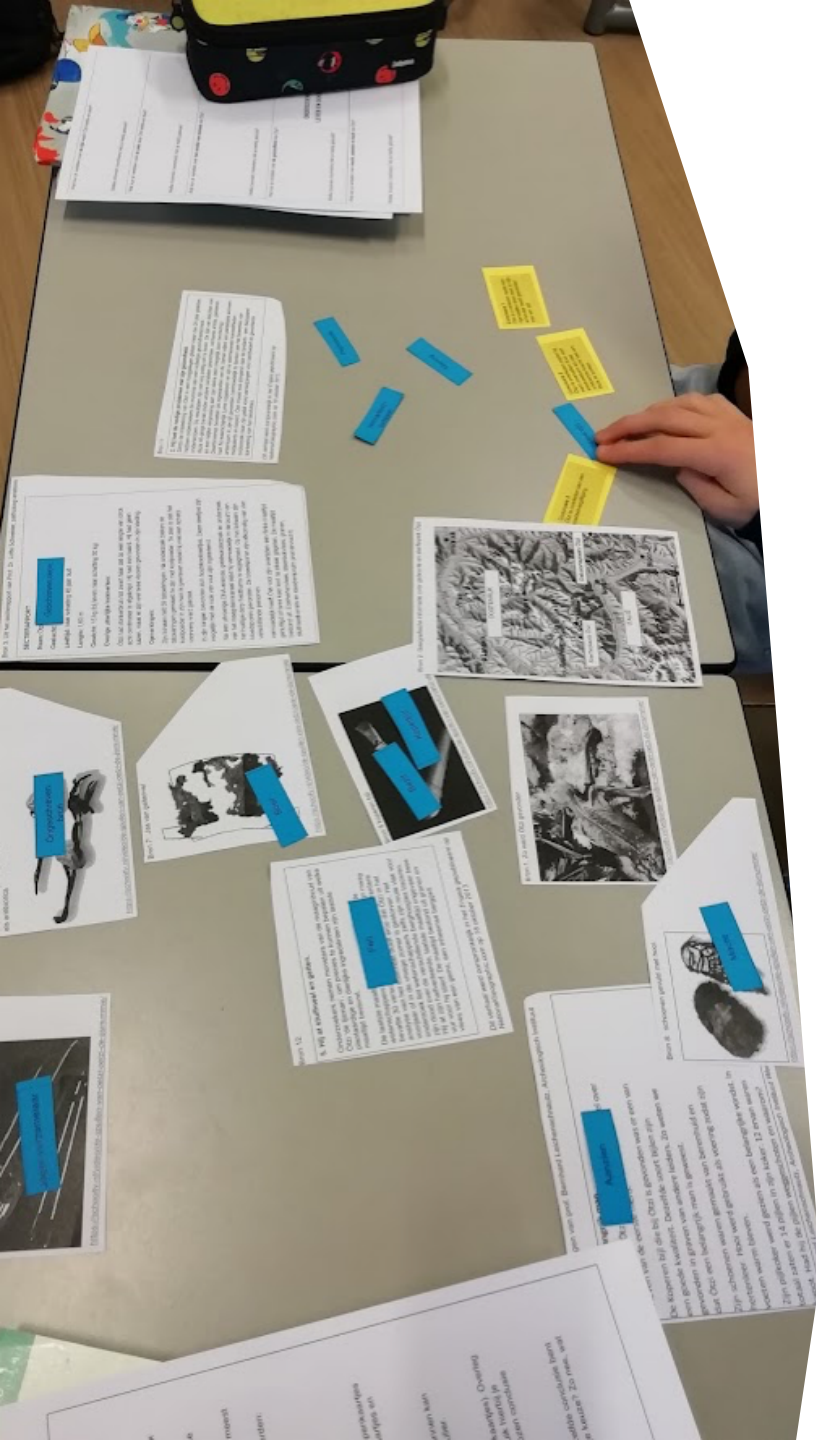
Portfolioactiviteiten (brugklas)

Het leven en de dood van Ötzi

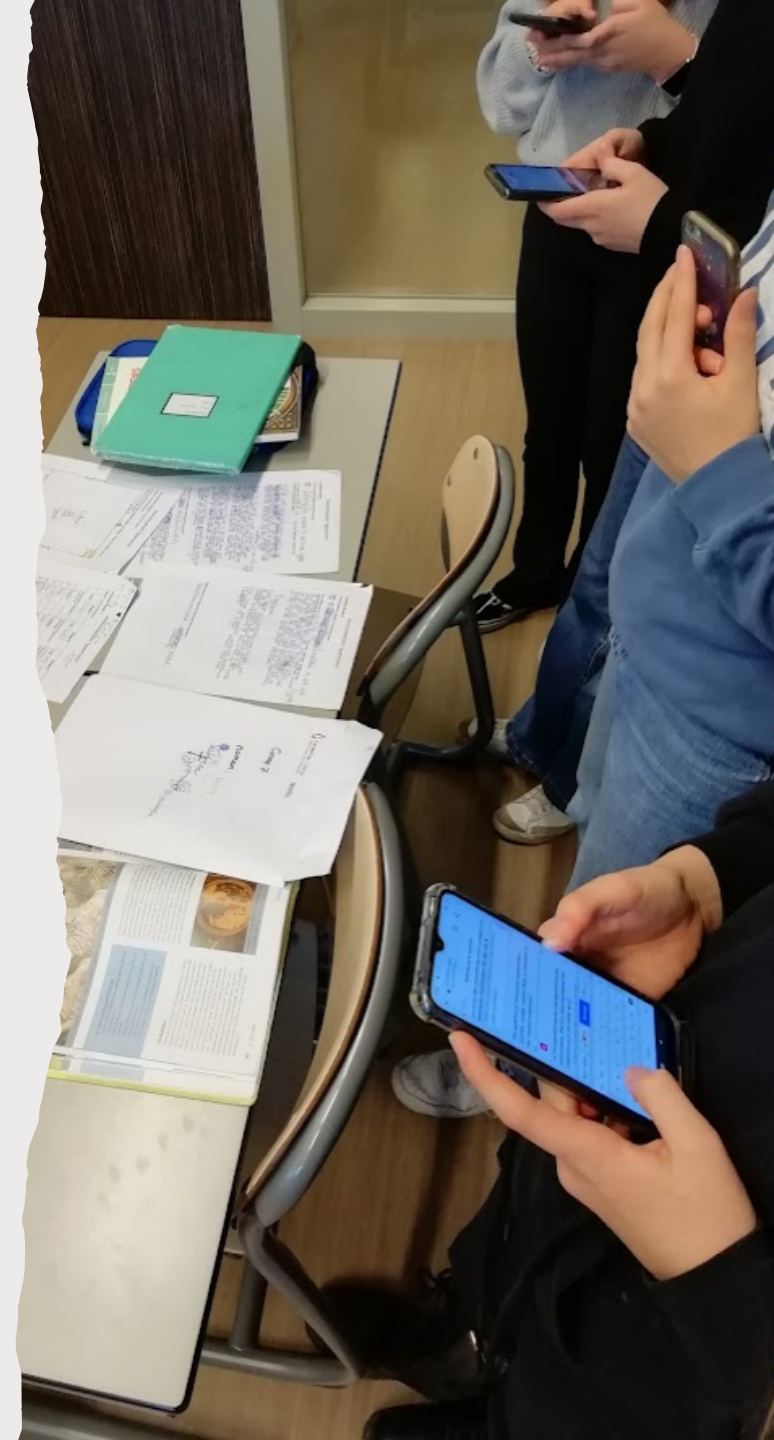
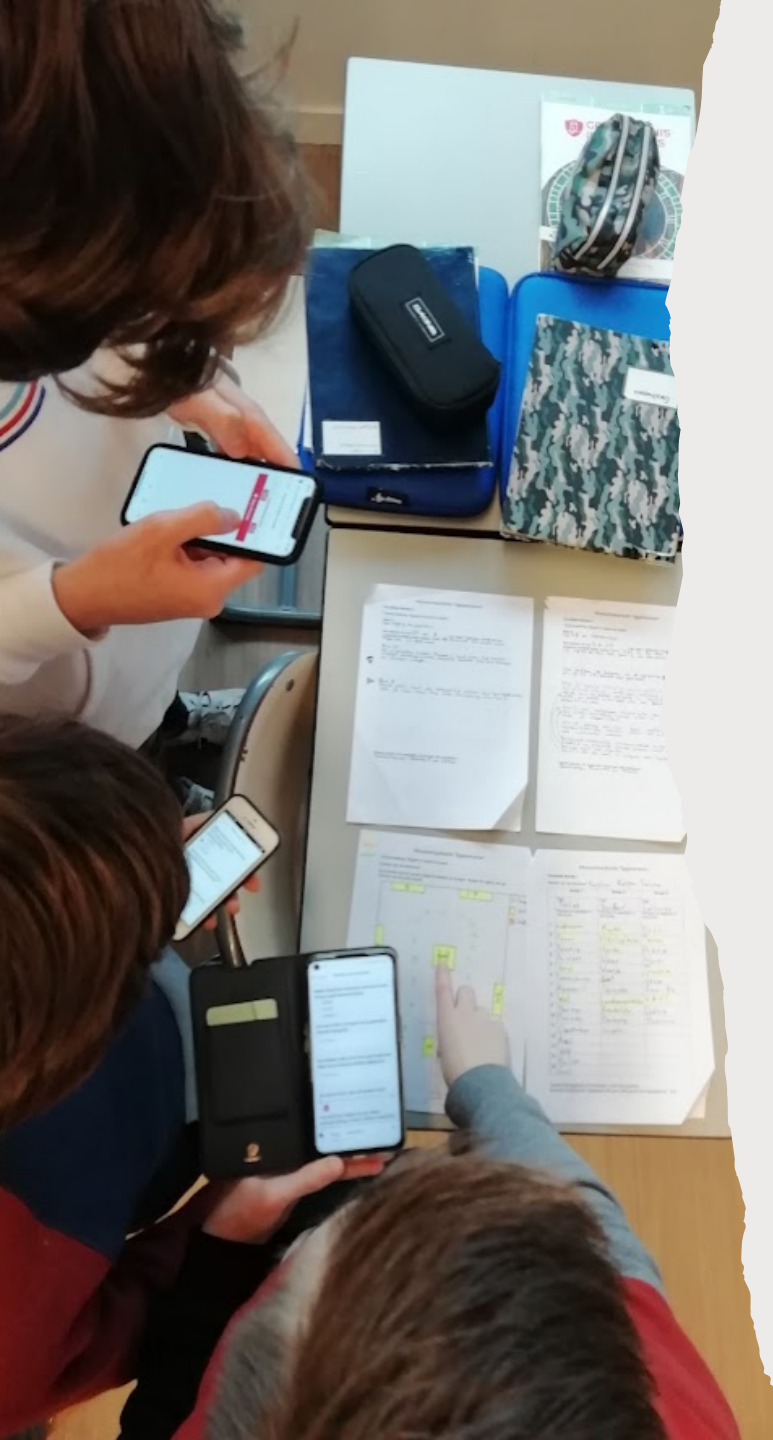
Mijn eerste mysterie opgelost

1. Bronnen en begrippen verbinden.
2. Context scheppen bij het leven en de dood van Ötzi.
3. Bronnen gebruiken om conclusie te ondersteunen.
4. Vergelijken met anderen.

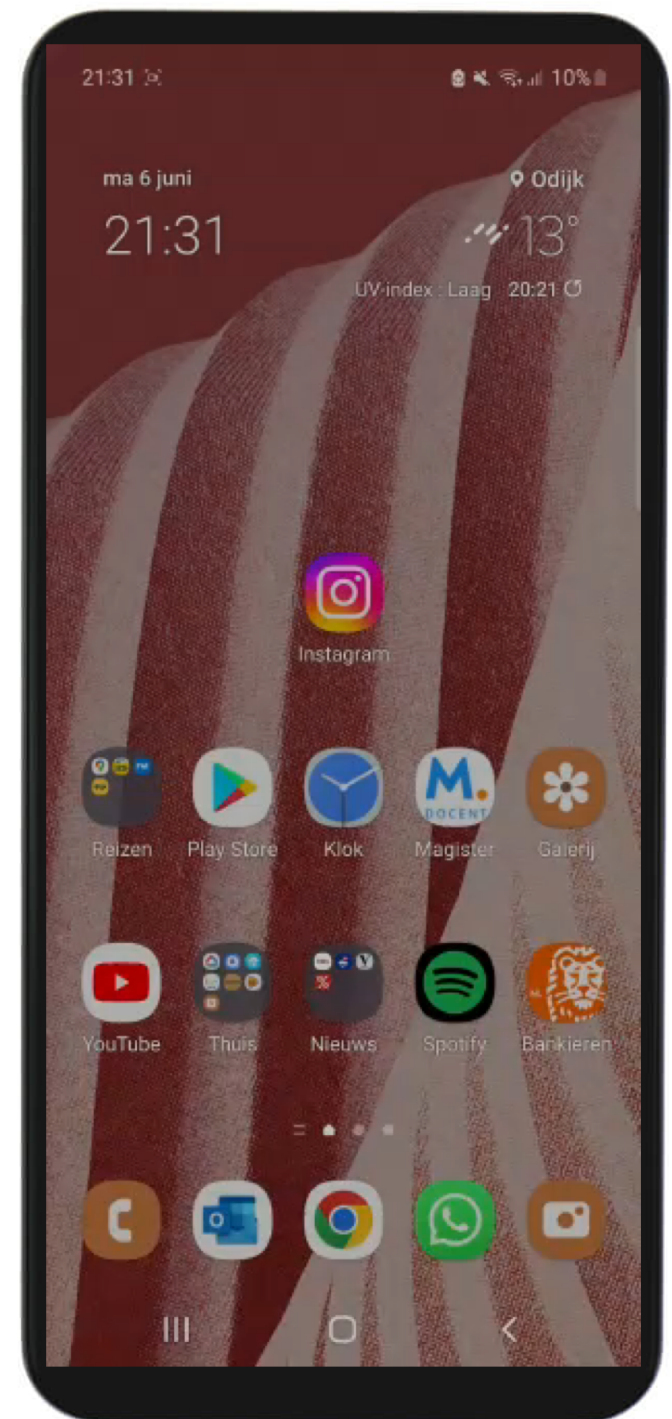

Museumopdracht het oude Egypte

- Begrippen ordenen.
- Bronnen aan begrippen koppelen.
- Keuzes maken/ perspectief kiezen.
- Bronnen en begrippen samenvoegen tot een verhaal.
- Vergelijken met anderen.

Hoe werkt de portfolioapp?

Wat hebben we onderzocht?

- **Epistemologische opvattingen:** Hoe kijken leerlingen aan tegen de aard van historische kennis/ het schoolvak geschiedenis en welke taal gebruiken ze hierbij?
- **Vakbeleving:** Hoe beleven leerlingen het vak geschiedenis?
- **Zelfregulatie:** Hoe goed zijn leerlingen in staat zichzelf te sturen/ in te schatten bij het leren van het vak geschiedenis?’

‘Welk effect heeft ons onderwijs op leerlingen?’

Hoe hebben we dat onderzocht?

- Vijf brugklassen ($n = 141$) = experimentele groep
- Vijf brugklassen ($n = 122$) = controlegroep
- Oktober '21: Vragenlijst / meting 1
- Februari '22: Vragenlijst / meting 2 + interviews
- Juni '22: Vragenlijst /meting 3 + interviews

Interviews: 10 leerlingen uit experimentele en 10 uit de controle conditie

Conclusies en aanbevelingen

- Reflecteren op goed doordachte opdrachten mogelijk effect op zelfregulatie, epistemologische opvattingen en vakbeleving.
- Effect van gebruik van de portfolioapp voornamelijk zichtbaar in interviews met leerlingen.
- Potentieel portfolioapp als 'historisch denkpaspoort' aanwezig.

Overzicht metingen

	Meting 1 Met app	Meting 1 Zonder app	Meting 2 Met app	Meting 2 Zonder app	Meting 3 Met app	Meting 3 Zonder app
Vakbeleving (32 items)	3.25	3.16	3.20	2.93	3.18	2.84
Subschaal vakbeleving Angst en Moeilijkheid (8 items)	3.78	3.78	3.60	3.48	3.58	3.41
Epistemologie* (15 items)	3.64	3.62	3.79	3.61	3.78	3.64
Zelfregulatie 1 (13 items)	3.01	3.06	3.24	3.06	3.16	3.12
Zelfregulatie 2 (42 items)	4.40	4.32	4.45	4.15	4.44	4.21
Zelfregulatie 3 (1 item)	7.55	7.23	7.07	6.72	7.24	6.97

* Lage interne consistentie van de vragenlijst. Dus minder betrouwbaar.

Wat zeggen leerlingen over het gebruik van de Portfolioapp?

Ben je dit jaar beter geworden in het vak geschiedenis?

*“Uh ja, ik denk dat ik wel beter ben geworden, **bijvoorbeeld onderzoek doen bij die opdracht waar ik net over zei dat twee tegengaande bronnen**, want eerst snapte ik helemaal niet van hé, hoe zou dat nou kunnen, maar toen wel van ohja zo kan ik het wel verklaren bij verhaaltjes in het tekstboek en internet.”*

Wat vind je van het gebruik van de portfolioapp?

*“Ik [vind het gebruik van de app nuttig,] vooral in mijn woordenschat en in mijn terugblik op de opdrachten. Hoe kan ik zelf zeggen van joh als ik terugkijk op die opdracht, **kan ik dan zelf zeggen van ja dat heb ik wel goed gedaan of dat heb ik niet goed gedaan**. En ik kan ook bij de opdracht van woordenschat zien van ja **ik heb die woorden geleerd en weet ik nu ook echt wat die woorden betekenen allemaal**.”*

Heb je zelfvertrouwen in het oplossen van opdrachten bij het vak geschiedenis?

*“Bijvoorbeeld je moet je project beoordelen van 1 tot 5 en dan kun je wel kijken van ja dit heb ik wel goed gedaan, maar dat weer iets minder en dan kan je wel echt even bedenken van ja daar moet ik de volgende keer nog aan werken. [...] **Volgens mij kan je daar wel goed een zelfbeeld van krijgen** en kan bekijken zeg maar van ohja hier moet ik bij de toets op letten want dat ging nog niet helemaal goed, daar moet ik dus op oefenen en dit ging al heel goed dus als ik daar een paar keer aan besteed ben ik er klaar mee weet je wel.”*

Wat zeggen leerlingen over het gebruik van de Portfolioapp?

Hoe komt volgens jou historische kennis tot stand?

“Door allemaal bronnen te onderzoeken [...] We hadden dat ook met Ötzi, dat we dan Ötzi gaan onderzoeken over hoe hij geleefd heeft.”

Wat is het nut van geschiedenis als schoolvak?

“Als je iets weet in het verleden dan weet je ook waarom we nu in het heden zitten met andere gebeurtenissen dan in het verleden en dan weet je ook hoe je een stap kan zetten naar de toekomst.”

Wat is onderzoek doen bij het vak geschiedenis?

“Ja, bijvoorbeeld we hadden over Ötzi en kregen daar allemaal bronnen en uh onderzoeksvragen en dan moest je daar antwoord op geven door te kijken naar die bronnen [...] je gaat gewoon door alle bronnen met elkaar te vergelijken en dan te kijken of je uit alles één conclusie kan halen.”

Waarom is geschiedenis belangrijk om te kennen?

“Omdat je geen [stilte]. Ja als ik het zo moet uitleggen van stel je bent opeens plots op de aarde, je zit in het heden dan wil ook weten waarom en wat er daarvoor allemaal is gebeurd, want je kan niet zomaar [stilte] ik persoonlijk zelf zou denken wat is er daarvoor gebeurd, waarom ik ineens nu hier ben.”

Meting 1 – oktober '21

	Cronbach's alfa	Gem met app	Gem zonder app	Significant verschil?
Vakbeleving (32 items)	.92	3,2549	3,1601	Nee
Subschaal vakbeleving Angst en Moeilijkheid (8 items)	.80	3,7848	3,7756	Nee
Epistemologie (15 items)	.46	3,6446	3,6213	Nee
Zelfregulatie 1 (13 items)	.87	3,0090	3,0645	Nee
Zelfregulatie 2 (42) items	.84	4,3976	4,3246	Nee
Zelfregulatie 3 (1 item)	NVT	7,55	7,23	Nee

Meting 2 – januari '22

	Cronbach's alfa	Gem met app	Gem zonder app	Significant verschil?
Vakbeleving (32 items)	.94	3,2046	2,9269	Ja
Subschaal vakbeleving Angst en Moeilijkheid (8 items)	.82	3,5968	3,4774	Ja
Epistemologie (15 items)	.53	3,7919	3,6136	Ja
Zelfregulatie 1 (13 items)	.88	3,2357	3,0557	Nee
Zelfregulatie 2 (42) items	.90	4,4455	4,1462	Ja
Zelfregulatie 3 (1 item)	NVT	7,07	6,72	Nee

Meting 3 – juni '22

	Cronbach's alfa	Gem met app	Gem zonder app	Significant verschil?
Vakbeleving (32 items)	.95	3,1815	2,8409	Ja
Subschaal vakbeleving Angst en Moeilijkheid (8 items)	.87	3,5763	3,4145	Ja
Epistemologie (15 items)	.58	3,7754	3,6377	Nee
Zelfregulatie 1 (13 items)	.87	3,1634	3,1213	Nee
Zelfregulatie 2 (42) items	.93	4,4364	4,2110	Nee
Zelfregulatie 3 (1 item)	NVT	7,24	6,97	Nee

Report			
Wie is jouw docent?		DOC_totaalscore	DOC_avgscore
	Mean	75,1392	3,1308
	N	79	79
	Std. Deviation	9,48918	,39538
	Mean	75,2131	3,1339
	N	61	61
	Std. Deviation	9,49230	,39551
	Mean	50,5909	2,1080
	N	22	22
	Std. Deviation	16,16186	,67341
	Mean	71,0820	2,9617
	N	61	61
	Std. Deviation	9,58522	,39938
	Mean	74,1071	3,0878
	N	28	28
	Std. Deviation	6,92467	,28853
Total	Mean	71,9044	2,9960
	N	251	251
	Std. Deviation	12,06444	,50269